

[Enggaard.]

Men lad os nu se på det foregivne formål med denne lovgivning: at give medarbejderne indflydelse i deres egne virksomheder. Hvordan opfyldes formålet nærdemokrati, når vi ser på det reelle forløb af en påtænkt udvikling om opbygning af fonden og fondens gradvise placering af kapital i de enkelte virksomheder? Selv om man i henhold til lovforslaget om aktieselskaber, som vi ikke behandler i dag, men kommer tilbage til senere, forudsætter, at der indvælges to medarbejdere i alle større aktieselskabers bestyrelser, sådan at de kan følge, hvordan fondens kapitalindsud i virksomheden egentlig har det, som man sætte et spørgsmålstegn ved, hvordan ansvar og indflydelse i virksomhederne kombineres. Det er jo fondens midler, som medarbejderrepræsentanterne i bestyrelsen er repræsentanter for. Hvis der i bestyrelsen træffes en heldig, en god beslutning, sådan at der kommer et godt resultat ud af det, er det fonden, der høster frugterne af det, og den enkelte medarbejder vil kun meget indirekte fornemme resultaterne af en sådan rigtig beslutning. Træffer man en uheldig beslutning, f. eks. en så uheldig beslutning, at kapitalen delvis eller helt går tabt, er det da også disse bestyrelsesmedlemmer og medarbejderne i virksomheden, som umiddelbart får konsekvensen af en sådan uheldig beslutning? Nej, det er det ikke. Først når tabet eller gevinsten er divideret op med omkring 1½ mill. andele, har man virkningen, som de pågældende har umiddelbart af de beslutninger, som medarbejderrepræsentanterne i bestyrelsen træffer vedrørende en vis del af forvaltningen af fondens formue. Det kalder man nærdemokrati, men det er i virkeligheden af gavn en fjernstyring.

Om selve de økonomiske virkninger af forslaget vil jeg gerne gøre en række bemærkninger. Der kunne gøres mange flere, fordi vi jo fra dagspressen og fra redegørelser og andre publikationer her i den seneste tid har fået et rigt udvalg af synspunkter, og mange, mange flere vil formentlig komme. Jeg tror, det er væsentligt at prøve at vurdere, hvordan dette vil påvirke de forskellige virksomheder, afhængigt af deres størrelse og deres struktur. Den omkostning, som bidragene til fonden vil være i den enkelte virksomhed, vil komme til at virke

forskelligt, afhængigt af om det er en lønintensiv virksomhed eller en kapitalintensiv virksomhed.

Hvis man vil tage et par yderpunkter for at illustrere det, kan man vel tage to virksomheder som en konfektionsvirksomhed og et olieraffineri. I den ene virksomhed er lønudgiften formentlig i overkanten af 50 pct., i den anden måske på en enkelt eller 2 pct. Omkostningsvirkningen vil være vidt forskellig. Fondens gradvise dominans i selskaberne vil have et vidt forskelligt forløb. I nogle virksomheder opnås dominansen meget hurtigt, i andre måske aldrig.

Der er også en forskellig stilling for virksomheder, som arbejder uden for den internationale konkurrence, f. eks. på hjemmemarkedet. Man kunne som eksempel tage en bagerivirksomhed, der umiddelbart kun mærker en omkostning på sin lønkonto, og hvor den rimeligt kun kan finde sin placering i form af højere priser. Andre virksomheder, som er underkastet konkurrencens vilkår, vil i første omgang ikke være i stand til at finde en sådan dækning for denne ekstra omkostning, men får en forringet konkurrencesituation.

Jeg tror, denne forskelsbehandling imellem en række forskellige typer virksomheder er en meget alvorlig konsekvens af forslaget. Jeg tror også, man kan frygte, at der i forholdet mellem store og små virksomheder sker en reel forskelsbehandling. De større virksomheder har automatisk en adgang til at opnå en tilgang af kapital fra fonden; lad være, at denne tilgang er uønsket, men hvad enten det er i form af aktiekapital eller lån, er denne mulighed utvivlsomt reelt større end den mulighed, de titusinder af små virksomheder vil have for noget tilsvarende. Derfor er der en risiko for, at hele dette foretagende tenderer i retning af at styrke de større virksomheders og vel navnlig de etablerede, de sikre, virksomheders position på bekostning af de mindres og på bekostning af de nye virksomheder, der under betydelige vanskeligheder er i færd med at blive bygget op ofte i en meget kraftig konkurrence. Jeg tror, man her støtter det etablerede i forhold til det nye, der med tiden skulle vokse op og give den fornyelse og vækst i dansk erhverv, som vi har brug for.

Med hensyn til spørgsmålet om danske i forhold til udenlandske virksomheder bør